

A Neuwirth Család Egy Rokonnal

Ez a kép Kiskunhalason van, nem otthon, hanem valamilyen parkban. A képen az édesanyám a jobb oldalon a sötét ruhás, mellette én. Közöttem és az Anti öcsém között az unokanővérem, a Kanitzer Aranka, aki Hamburgban volt férjnél. Előli a jobboldali kicsike a nővérem kislánya, a Feri, a másik meg az öcsém, a Laci. A Ferike másfél-két éves lehet itt, tehát akkor ez a kép 1933-ban készülhetett. Arankának magyar férje volt; itthon férjhez ment és úgy mentek ki. Nem tudok róluk semmit, és nem is tudom, hogy ezen a találkozón kívül még találkoztunk-e velük egyáltalán.

1927-ben édesapám meghalt. 37 évesen édesanyám öt gyerekkel özvegyen maradt. Nagyon szegények voltunk, de ő hallatlanul sokat dolgozott az üzletben. Pestre járt, bevásárolt és az unokaöccse, a Laci ott volt még nálunk, és lassan kezdtek a nővéreim is fölnőni, ők is egy kicsit segítettek. Otthon mindig volt egy háztartásbeli, aki mindenes volt, még vasárnap is ott volt, neki

kellett főzni, takarítani meg mosni. Az én gyerekkoromban mindig volt, amíg az édesanyám dolgozott. Már ezzel a fejjel, amin én is keresztülmentem, tudom, hogy milyen lehet öt gyerekkel egyedül. És a legtisztességesebb módon nevelt fel, mindenünk megvolt, amire szükségünk lehetett. Egy születésnap azt jelentette, hogy kapott valami kis ajándékot, egy tábla csokoládét -- szóval nagyon szerényen éltünk, de mindenünk megvolt.

Az édesanyám péntek este két gyertyát gyújtott -- két gyertyatartó volt. De kidust nem mondtunk. Otthon nem imádkoztunk. Édesanyám templomba már nem járt. Az édesanyámnak már nem voltak a kóser étkezéssel, vagy a szombati munkavégzéssel gondjai [azaz egyáltalán nem tartotta a szombatot] [lásd: étkezési törvények; szombati munkavégzés tilalma]. Minden évben vágtunk disznót otthon, Kiskunhalason. Nem tudom, hogy míg élt az édesapám, az alatt volt-e, arra már nem tudok emlékezni, de amióta az eszemet tudom, azóta volt disznóvágás. De szombaton csak sóletot ettünk otthon. Általában szombaton készítettük el, és azt ettünk, erre emlékszem. Csak a két nagyünnepet [a Ros Hásánát és a Jom Kipur] tartottuk, de amíg Kiskunhalason voltam, péntek este sokszor eljártam templomba, de aztán elmaradt a templomba járás. A zsidó identitás megmaradt, de nem vallási okokból.

Arra emlékszem, hogy a fő ünnepeket, a Ros Hásánát és a Jom Kipur [Jom Kipur] megtartották, akkor nem nyitott ki az édesanyám, de már a többi ünnepnapot nem. Jom Kiperkor böjtöltünk. Nem laktunk messze a templomtól, és arra a napra nem volt más program, mint a templom, az ünnep. Nem tudom, hogy az édesanyám olyan nagyon ragaszkodott-e ahhoz, hogy egész nap a templomban legyünk-e, de tudom, hogy 10 óra előtt nem értünk oda. Akkor is volt mázkir, és úgy mentünk, hogy addigra odaérjünk mindenképpen. Míg mi kicsik voltunk, mi csak délig böjtöltünk, és akkoriban, azt hiszem, hazavitt bennünket, megettetett, és aztán visszament. A bár micvó után már egész nap kellett böjtölni, és én úgy emlékszem, hogy ezt szigorúan be is tartottam.